

معاون دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه در گفت‌وگو با «ایران» از پیشرفت‌های این حوزه خبر داد

خروج سیاست خارجی از انجماد برجانی

ادامه از صفحه ۳

این توافق تاکنون به چند قرارداد دوجانبه قابل اجرا منتهی شده است؟

تعداد زیادی از قراردادهای دوجانبه ذیل توافق جامع در حال انجام است. تمام پروژه‌هایی که در حال اجرا است با فاینانس‌های چین بوده است. چراآمار صادرات پتروشیمی ما این اندازه افزایش یافته است؟ برای اینکه این پروژه‌ها با روش فاینانس‌های مختلف اجرا شده است. حالا هم کار دارد به جلو می‌رود.

سفر چندی پیش آقای رئیس‌جمهور را در چهارچوب این توافق جامع محقق کرده است؟

دستاوردهای این سفر در بخش انرژی و سرمایه‌گذاری بسیار درخشان بوده است. فقط در حوزه صنعت، معدن و تجارت ۱۹ از ۲۰ سند اصلی به امضا رسیده است که برخی از آنها قرارداد و برخی موافقتنامه بود. ضمن آنکه دو طرف در زمینه همکاری‌های توریستی، بانکی و مالی به توافقات خوبی رسیدند که همگی در چهارچوب توافق جامع محقق شد. من در گذشته و در چند سفر برخی مقام‌ها دوست داشتم و می‌توانم بگویم که سفر آقای رئیس‌جمهور به چین بسیار موفقیت‌آمیز بود.

ایران در رابطه با روسیه نیز درصدد دستیابی به توافقی مشابه توافق با چین است. این توافق در چه مرحله‌ای است؟

تقریباً آماده امضاست.

زمان دقیقی هم برای آن تعیین شده است؟

احتمالاً تا یکی دو ماه آینده امضا می‌شود. این یک توافقنامه جامع است که همکاری در همه زمینه‌ها در آن دیده شده است. ما قبلاً هم با روس‌ها قراردادهایی داشته‌ایم و الان داریم آنها را تکمیل می‌کنیم. مدت زمان توافق‌های پیشین ۱۵ ساله بود اما الان ۲۰ ساله شده است.

با توجه به وقوع جنگ اوکراین و تحریم‌هایی که علیه روسیه اعمال شده است، این کشور تا چه اندازه می‌تواند در مرادوات دوجانبه با کشورمان آورده اقتصادی داشته باشد؟

روسیه در جنگ است و تحریم هم شده اما اولاً با سیاست‌هایی «روبل» خود را تقویت کرده و ثانیاً کشوری است که روزی ۱۲ میلیون بشکه نفت صادر می‌کند و گاز هم دارد. پتانسیل‌های هوافضا و کریدور هم دارد. دو کشور مخصوصاً برای سرمایه‌گذاری در انرژی، در زیرساخت‌ها، در نیروگاه‌ها، همچنین خرید کالاهای اساسی و کالاهای غیرنفتی، مصالح ساختمانی و حتی صیفی‌جات و... ظرفیت و همکاری خوبی دارند. ما امیدواریم امسال حجم تجارت و صادرات‌مان به این کشور افزایش چشمگیری داشته باشد.

با تحریم‌های روسیه، ظرفیت صادراتی ما تغییر کرده است؟

تبعاً فضای خوبی در زمینه صادرات برای ما ایجاد شده است. حالا اگر ما ظرفیت این را نداریم که به عنوان مثال ۵ میلیارد دلار مصالح ساختمانی به روسیه صادر کنیم، مشکل از این کشور نیست. صدور خدمات مهندسی هم از این دست است. ما ۵۰۰ دستگاه تراکتور صادر کرده‌ایم. صادرات ماشین و قطعات اتومبیل هم در حال انجام است. امکان صادرات قطعات به روسیه تا حجم ۵ میلیارد دلار وجود دارد اما ما به دلیل محدودیت خودمان ۷۰۰ میلیون دلار قرارداد می‌بندیم.

فضای سرمایه‌گذاری در عرصه نفت و گاز هم به همین شکل است. ما فناوری روس‌ها را دست‌کم می‌گیریم. یکسری پمپ‌های درون چاهی توسط غربی‌ها و روس‌ها تولید شده که نوع ساخت آنها با یکدیگر فرق دارد. پمپ‌های ساخت غرب را که مبلغ آن یک و نیم میلیون یورو است، باید بعد از ۶ ماه مصرف دربیابید اما روس‌ها مشابه این پمپ را می‌سازند که البته بخش عمده آن هم به آمریکا صادر می‌شود. مزیت آن این است که بعد از دو سال از داخل چاه درمی‌آید و قیمت آن هم ۲۰۰ هزار یورو است. الان کارخانه تولید آن را در ایران راه انداخته‌اند. روس‌ها در تکنولوژی نفت و گاز و توسعه میدان‌های بسیار قوی هستند. کشوری که بتواند روزی ۱۲ میلیون بشکه نفت صادر کند در این زمینه از توانایی زیادی برخوردار است؛ فقط یک شرکت روسی روزی ۷ میلیون بشکه تولید می‌کند.

بنابراین برای ما این فناوری کافی است. روزی می‌گفتند تکنولوژی غرب برای آمریکا است. ما می‌گفتیم که چین هم فناوری دارد و می‌تواند مشکل ما را حل می‌کند. بنده نمی‌گویم که روس‌ها می‌توانند برای ما پالایشگاه مدرن بسازند اما می‌توانند خیلی از قطعات لازم را تأمین کنند. این منطقه مثل اقیانوس پر از مرارید است. منتهی مروریدشناس باید آن را بیرون بیاورد. برخی از ما گنجشک روزی هستیم؛ تا می‌بینیم که سالی دو میلیون دلار درآمد داریم، می‌گوییم کافی است! چرا نباید دوستان میلیون دلار درآمد داشته باشیم؟

من خودم به ۱۷ استان سفر کرده‌ام. به استاندان‌ها گفته‌ام صادرات را جدی بگیرید. به همه مصالح ساختمانی و سرامیک صادر کنند. البته بیوروکراسی‌های داخلی ما زیاد است؛ قبلاً ارتباط بانک مرکزی ما با روسیه به راحتی صورت نمی‌گرفت اما با انجام کنش و واکنش‌هایی، الان این کار به راحتی انجام می‌شود.

برخی معتقدند به اندازه‌ای که ایران سطح رابطه خود با چین و روسیه را نزدیک و راهبردی می‌خواند، این دو کشور چنین نگاهی به ما ندارند. نظر شما چیست؟

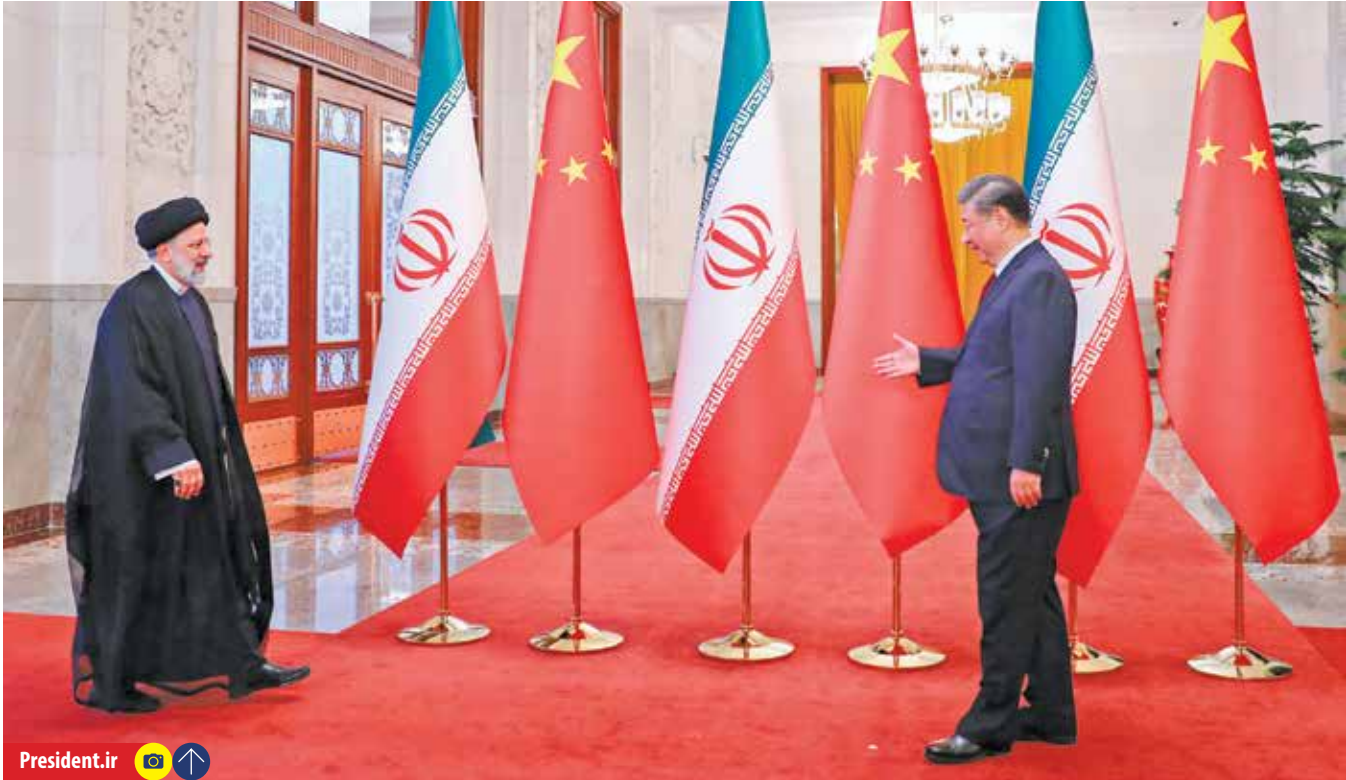
نوع نگاه روسیه بویژه در دوره‌های اخیر راهبردی است اما این مسئله درباره چین صدق نمی‌کند. وقتی چین به ایران می‌گوید که رابطه‌اش با کشورمان استراتژیک است، برای ما کافیست. چینی‌ها برای اولین بار به ما گفته‌اند که رابطه‌شان با ایران استراتژیک است. روس‌ها هم قبلاً می‌گفتند که ما با ایران منافع استراتژیک داریم. اما اخیراً گفته‌اند که رابطه ما با شما استراتژیک است. چینی‌ها حدود ۷ سال پیش در ملاقات آقای روحانی و «شی» چین چنین گفته بودند که روابط ما با شما استراتژیک است که یک عده باور نکرده بودند. چینی‌ها به من گفته بودند که اگر شما خواستار رابطه استراتژیک باشید که گفتیم ما خواستار هستیم. مگر ماهیت روابط استراتژیک چیست؟

به هر حال نوعی انگاره منفی نسبت به تقویت رابطه با چین در آذهای عمومی شکل گرفته است. برخی همه مشکلات را به گردن چین می‌اندازند. مدام از کالی چینی انتقاد می‌کنند. اما الان ماشین‌های چینی بد جواب داده است؟ چین سالی ۲۰ میلیون ماشین می‌فروشد. ماشین‌ها کجا می‌رود؟ چین سالی ۷۰۰ میلیارد دلار به آمریکا و حدود ۵۵۰ میلیارد یورو به اروپا صادرات دارد. خوب اگر کیفیت کالاهای چینی پایین بود، چرا آنها وارد می‌کنند؟ این یک ذهنیت منفی است که در داخل کشور نسبت به کالاهای چینی ایجاد شده است.

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در دولت سیزدهم در روند محقق کردن اهداف دیپلماسی اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است، پیوستن به کریدورهای بین‌المللی است که ایران نیز موقعیت بسیار خوبی در این زمینه دارد، در این راستا دو دسته کریدور اصلی شمال-جنوب و شرق-غرب مورد توجه و پیگیری

است. این دو دسته کریدور اصلی شمال-جنوب و شرق-غرب مورد توجه و پیگیری

است. یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در دولت سیزدهم در روند محقق کردن اهداف دیپلماسی اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است، پیوستن به کریدورهای بین‌المللی است که ایران نیز موقعیت بسیار خوبی در این زمینه دارد، در این راستا دو دسته کریدور اصلی شمال-جنوب و شرق-غرب مورد توجه و پیگیری

این پدیده‌ی نا ناشی از چه می‌دانید؟

به دلیل این است که در ایران اطلاعات بسیار کمی درباره علم و هنر بلوک شرق وجود دارد. کتاب‌ها در ایران از کجا ترجمه شده است؟ همه آنها غربی است. آیا روس‌ها را در فیزیک و شیمی قبول داریم؟ چند تا کتاب فیزیک و شیمی ما از روسیه آمده و ترجمه شده است؟ اگر کشوری در ریاضیات قوی نباشد آیا می‌تواند به فضا ماهواره بفرستد؟ چرا که عمدتاً تحصیلکرده‌هایی که در خارج از کشور درس خوانده‌اند، در غرب و کشورهایمانند انگلند، و کمتر در کشورهایمان مثل چین و روسیه بوده‌اند.

البته برخی از سوابق چین و روسیه در زمینه تنش‌های هسته‌ای با جمهوری اسلامی هم به این ذهنیت منفی دامن زده است. آنها سال‌ها پیش سر مسأله تحریم‌ها با غرب هم‌راهی کردند.

برای اینکه ما اعتمادسازی نکنیم؛ مهم اعتمادسازی است. ما باید با آنها و البته بقیه مثل هند و پاکستان اعتمادسازی کنیم. در دانشگاه «جرج واشنگتن» درس خواندم و اصلاً شرق را ندیدم. اما می‌گویم باید با شرق هم مثل غرب کار کنیم.

درست است اما منتقدان می‌گویند دولت سیزدهم همه توان خود را روی مناسبات با این دو کشور قرار داده و از حوزه‌های دیگر همچون اروپا غفلت کرده است، علت بازگرداندن تحریم‌ها از سوی ایالات متحده از سر گذارنده، طبیعی است متناسب با منافع اقتصادی و نه سیاسی، رابطه خود با کشورهای

را تعریف کند. اولویت روسیه و چین در سیاست خارجی ما هم بنابر حقیقت منافع اقتصادی بوده است

به دلیل همین مشکلاتی که اشاره کردید در رابطه ایران و غرب وجود ندارد، می‌گویند دولت بیش از حد به چین و روسیه متکی شده است. برخی تفکرات و تحلیل‌ها در سیاست خارجی به صورت کلیشه‌ای مطرح می‌شود. این تفکر هنوز درباره نوع نگاه دولت به رابطه با کشورهای غرب و کشورهای بزرگ آسیایی تکرار می‌شود. این در حالی است که با توجه به پیشینه‌ای که ایران در سال‌های اخیر درباره توافق هسته‌ای و بازگرداندن تحریم‌ها از سوی ایالات متحده از سر گذارنده، طبیعی است متناسب با منافع اقتصادی و نه سیاسی، رابطه خود با کشورهای

را تعریف کند. اولویت روسیه و چین در سیاست خارجی ما هم بنابر حقیقت منافع اقتصادی بوده است

به دلیل همین مشکلاتی که اشاره کردید در رابطه ایران و غرب وجود ندارد، می‌گویند دولت بیش از حد به چین و روسیه متکی شده است. برخی تفکرات و تحلیل‌ها در سیاست خارجی به صورت کلیشه‌ای مطرح می‌شود. این تفکر هنوز درباره نوع نگاه دولت به رابطه با کشورهای غرب و کشورهای بزرگ آسیایی تکرار می‌شود. این در حالی است که با توجه به پیشینه‌ای که ایران در سال‌های اخیر درباره توافق هسته‌ای و بازگرداندن تحریم‌ها از سوی ایالات متحده از سر گذارنده، طبیعی است متناسب با منافع اقتصادی و نه سیاسی، رابطه خود با کشورهای

را تعریف کند. اولویت روسیه و چین در سیاست خارجی ما هم بنابر حقیقت منافع اقتصادی بوده است

به دلیل همین مشکلاتی که اشاره کردید در رابطه ایران و غرب وجود ندارد، می‌گویند دولت بیش از حد به چین و روسیه متکی شده است. برخی تفکرات و تحلیل‌ها در سیاست خارجی به صورت کلیشه‌ای مطرح می‌شود. این تفکر هنوز درباره نوع نگاه دولت به رابطه با کشورهای غرب و کشورهای بزرگ آسیایی تکرار می‌شود. این در حالی است که با توجه به پیشینه‌ای که ایران در سال‌های اخیر درباره توافق هسته‌ای و بازگرداندن تحریم‌ها از سوی ایالات متحده از سر گذارنده، طبیعی است متناسب با منافع اقتصادی و نه سیاسی، رابطه خود با کشورهای

را تعریف کند. اولویت روسیه و چین در سیاست خارجی ما هم بنابر حقیقت منافع اقتصادی بوده است

رضا معطریان / ایران

است. کریدور شمال-جنوب هنوز به بهره‌برداری کامل نرسیده است. چرا؟ ترانزیت کالا یک ظرفیت فوق‌العاده برای کشور به حساب می‌آید که متأسفانه توجه لازم و کافی به این موضوع در سال‌های متمادی صورت نگرفته است. کریدور بین‌المللی شمال - جنوب امکان ترانزیت ریلی کالا از هند و کشورهای خلیج فارس به جمهوری آذربایجان، روسیه و شرق و شمال اروپا را فراهم می‌کند. زمانی که من در روسیه سفر بودم، توافقتنامه این کریدور بین ایران، روسیه و هند امضا شد و بعد عمان هم اضافه شد. اما در دولت‌های پیشین به این توافق توجهی نشد و آنها هم شرایط مد نظر را داشتند. اگر این مسیر انجام شود، مسیر رفت و آمد ۱۷ روز کوتاه‌تر می‌شود. کریدور شمال-جنوب فقط به روسیه نیست، بلکه به قفقاز - دریای سیاه و سپس اروپا است و مدتی است در این مسیر از طریق چابهار-پاکستان-جمهوری آذربایجان-ارمنستان-گرجستان-ترمنبال‌های دریای سیاه و بلوک شرق اروپا ارتباط کاری برقرار شده است.

با توجه به تنش‌های دیپلماتیک میان تهران و باکو از همین حالا می‌توان پیش‌بینی کرد مواعی در تکمیل این کریدور به وجود بیاید.

رابطه ما با جمهوری آذربایجان تاریخی است؛ حوادثی اتفاق می‌افتد اما گذرا است. در همین شرایط حساسی که داشته‌ایم روزی ۲۷۰ کامیون ایرانی از آنجا رد می‌شود و ۲۳۰ کامیون آذربایجانی هم از ایران عبور می‌کند.

پس دلیل صف طولانی کامیون‌ها در گمرک آستارا و بیله سوار در سمت ایران چیست؟

در این محدوده پلی وجود دارد که برای جنگ جهانی دوم است و در حال آماده‌سازی است. از این پل که پوشیده است، فقط حدود ۲۰۰ تا ۲۵۰ کامیون می‌تواند رد شود. در موافقی که روند صادرات صیفی‌جات و محصولات کشاورزی افزایش می‌یابد، ممکن است حدود ۱۰۰۰ کامیون در یک زمان بخواهد عبور کند. خوب معلوم است که صف ایجاد شود. دلیل دیگر اینکه با زمانبندی درست مانع از ایجاد این ترافیک می‌توان شد. در این محدوده ارتباطی می‌بایست پل دوم ۵۰ سال پیش ساخته می‌شد؛ ولی ما در عرض یک سال توانستیم آن را بسازیم. پیمانکار آن هم ایرانی بوده است.

پس دلیل صف طولانی کامیون‌ها در گمرک آستارا و بیله سوار در سمت ایران چیست؟ در این محدوده پلی وجود دارد که برای جنگ جهانی دوم است و در حال آماده‌سازی است. از این پل که پوشیده است، فقط حدود ۲۰۰ تا ۲۵۰ کامیون می‌تواند رد شود. در موافقی که روند صادرات صیفی‌جات و محصولات کشاورزی افزایش می‌یابد، ممکن است حدود ۱۰۰۰ کامیون در یک زمان بخواهد عبور کند. خوب معلوم است که صف ایجاد شود. دلیل دیگر اینکه با زمانبندی درست مانع از ایجاد این ترافیک می‌توان شد. در این محدوده ارتباطی می‌بایست پل دوم ۵۰ سال پیش ساخته می‌شد؛ ولی ما در عرض یک سال توانستیم آن را بسازیم. پیمانکار آن هم ایرانی بوده است.

چرا تکمیل کریدور رشت-آستارا طول کشیده است؟

به دلیل همین مشکلاتی که اشاره کردید در رابطه ایران و غرب وجود ندارد، می‌گویند دولت بیش از حد به چین و روسیه متکی شده است. برخی تفکرات و تحلیل‌ها در سیاست خارجی به صورت کلیشه‌ای مطرح می‌شود. این تفکر هنوز درباره نوع نگاه دولت به رابطه با کشورهای غرب و کشورهای بزرگ آسیایی تکرار می‌شود. این در حالی است که با توجه به پیشینه‌ای که ایران در سال‌های اخیر درباره توافق هسته‌ای و بازگرداندن تحریم‌ها از سوی ایالات متحده از سر گذارنده، طبیعی است متناسب با منافع اقتصادی و نه سیاسی، رابطه خود با کشورهای

را تعریف کند. اولویت روسیه و چین در سیاست خارجی ما هم بنابر حقیقت منافع اقتصادی بوده است

به دلیل همین مشکلاتی که اشاره کردید در رابطه ایران و غرب وجود ندارد، می‌گویند دولت بیش از حد به چین و روسیه متکی شده است. برخی تفکرات و تحلیل‌ها در سیاست خارجی به صورت کلیشه‌ای مطرح می‌شود. این تفکر هنوز درباره نوع نگاه دولت به رابطه با کشورهای غرب و کشورهای بزرگ آسیایی تکرار می‌شود. این در حالی است که با توجه به پیشینه‌ای که ایران در سال‌های اخیر درباره توافق هسته‌ای و بازگرداندن تحریم‌ها از سوی ایالات متحده از سر گذارنده، طبیعی است متناسب با منافع اقتصادی و نه سیاسی، رابطه خود با کشورهای

را تعریف کند. اولویت روسیه و چین در سیاست خارجی ما هم بنابر حقیقت منافع اقتصادی بوده است

رضا معطریان / ایران